

המחלקה לפוליטיקה וממשל

قسم السياسة والحكم

Department of Politics & Government

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
Ben-Gurion University of the Negev

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
המחלקה לפוליטיקה וממשל

קורס שנתי תשפ"ד – 2023/24
קורס התמחות קיימות ברשויות מקומיות

מרצה: גב' קים נח; kimno@post.bgu.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי, בתיאום מראש

תיאור כללי:

במשך שנים נתפסו ערים כגורם האחראי למשבר הסביבתי והאקלימי, אולם בשלושת העשורים האחרונים השתרשה ההבנה שדווקא הן עשויות לתרום לתיקון העוולות. בכל הנוגע לממשל סביבתי ופעולות אקלים, רשויות מקומיות מוגדרות היום כשחקניות מרכזיות. יותר ויותר ערים בעולם, ולאחרונה גם בישראל, מציבות לעצמן יעדים אקלימיים וסביבתיים בצורת תוכניות אקלים - חלקן עושות זאת באופן עצמאי, וחלקן בתמיכת השלטון המרכזי. על מנת להכין את הערים שלנו באופן מיטבי למשבר הסביבתי והאקלימי המשרד להגנת הסביבה מסייע לערים שונות בישראל להטמיע תוכניות אקלים מקומיות. קורס התמחות זה ילווה את המתמחים.ות של המשרד להגנת הסביבה בפעילותם. כנציגי המשרד באגפי הקיימות במספר רשויות מקומיות. הקורס נועד להקנות כלים תיאורטיים ומעשיים לסטודנטים.ות המעוניינים.ות להתמחות ברשויות מקומיות כדי לסייע לפתח תכנית קיימות מקומית או לפקח אחר תכנית קיימות שכבר רצה. התוכנית מתקיימת בחסות המשרד להגנת הסביבה ותבוצע בצוותים כך שבכל רשות שמשתתפת בתוכנית יתמחו שני/שתי סטודנטים.ות. במהלך הקורס העיוני נלמד על אתגרי הסביבה והאקלים שלנו, על הצורך בהיערכות מקומית לאתגרים אלו ועל האופן שיש להטמיע את ההיערכויות הללו בהיבטי אדפטציה ומיטיגציה. כמו כן, תלמדו על האופן בו השלטון המרכזי והשלטון המקומי משתפים פעולה בכלל, ובפרט סביב סוגיות של קיימות, אבל גם תיחשפו למתחים שלעיתים קיימים במערכת היחסים המעניינת בין השניים. במהלך הקורס, תידרשו לנתח באופן ביקורתי את הנעשה ברשויות, כמו גם את מערכת היחסים שבין הרשויות לבין המשרד להגנת הסביבה.

דרישות כלליות:

1. בהתמחות זו ישתלבו הסטודנטים.ות באגפי הקיימות במספר רשויות מקומיות בארץ כמתמחים.ות של המשרד להגנת הסביבה. תכנית ההתמחות נועדה לחשוף סטודנטים.ות לאופן בו בונות ו/או מטמיעות הרשויות המקומיות את תוכניות הקיימות שלהן, כמו גם לאופן בו השלטון המקומי והשלטון המרכזי משתפים פעולה. סטודנטים.ות שיתקבלו לתוכנית יהיו מחוייבים.ות להקדיש יום בשבוע לצורך התמחות בהיקף 6-8 ש"ש ובמשך שנה אקדמית מלאה. הסטודנטים.ות יהיו מחוייבים.ות לבצע את המטלות הדרושות ולהגיע בזמנים המבוקשים בהתאם לכל רשות והתאם להנחיות המשרד להגנת הסביבה. לצד תכנית ההתמחות יעברו הסטודנטים.ות שיעורים עיוניים שמטרתם להקנות ידע תיאורטי רלוונטי להתמחות. הקורס העיוני יתקיים במתכונת של סדנה – חומרי הקריאה המקדימים לכל שיעור ישמשו כעוגן שיאפשר דיון בנושאים הרלוונטיים. כמו כן יתקיימו הרצאות אורח ופעילויות מעשירות. המפגשים העיוניים יתקיימו במתכונת דו

חודשית וסך הכל יתקיימו 13 מפגשים במשך השנה האקדמית. בנוסף, **מילוי שעות התמחות במערכת אלומה, כולל אישור מלווה מטעם ההתמחות עד ה-15/08**. מילוי השעות ואישור המלווה הינו אחריות של הסטודנט. ית. איחור בדיווח השעות ו/או באישור המלווה יוביל להורדה של 10 נקודות מהציון הסופי.

מבנה הקורס	הקורס מחולק לחלק עיוני ולחלק מעשי (התמחות ברשות מקומית)
מרכיבי הציון הסופי	<ul style="list-style-type: none"> • נוכחות והשתתפות – 10% • פרזנטציה – 10% • עבודה מסכמת – 60% חובה (מתוכם סרטון/פוסטר מסכם התמחות – 20%) • הערכת התמחות (20%)
מקום ואופי הקורס	הקורס משלב הרצאות פרונטאליות ודין קבוצתי לצד התמחות. השיעורים יתקיימו ביום ג' בשעה 12:15 עד 13:45 (אחת לשבועיים)
נוכחות, קריאה והכנת החומר	המפגשים במהלך הקורס יתקיימו במתכונת של דיון בשאיפה לבחון מגוון רחב של נושאים. חלק מחומרי הקריאה יהיו חובה, וחלקם רשות. על מנת להבטיח דיון פורה בשיעור אתם מתבקשים לקרוא את קריאת החובה לפני כל מפגש. הנוכחות בשיעורים היא חובה בכפוף לתקנון הלימודים. חומרי קריאה יועלו לאתר הקורס משיעור לשיעור. ייתכנו שינויים בחומרי הקריאה במהלך הקורס

רשימת קריאה

מפגש 1 24.10 (מפגש משולב של כל תוכניות ההתמחות)	הכנה לראיון עבודה	<p>סדנאות בנושא:</p> <ul style="list-style-type: none"> • כתיבת קורות חיים • התנהלות בראיון עבודה • כניסה לעבודה/התמחות
מפגש 2 7.11	היכרות + המשבר הסביבתי והאקלימי	<ul style="list-style-type: none"> • היכרות, הצגת מבנה הקורס תיאום ציפיות • המשבר הסביבתי והאקלימי - יישור קו ומושגים רלוונטיים <p><u>חובת צפייה - שני סרטוני TED:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Johan Rockström. 2010. Let the environment guide our development. (18 דקות) 2. Johan Rockström. 2020. 10 years to transform the future of humanity -- or destabilize the planet. (7.5 דקות) <p><u>קריאת רשות:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. דיוויד אטנבורו. 2022. על פני האדמה: העדות שלי וחזון לעתיד. רדיקל

<p>2. ניר ברק ולירון שני. 2022. אקלימיזציה: מי אתה אקלים ומה עשית לסביבה שלי? קריאות ישראליות, גיליון 2. <u>עזרים:</u> 1. מונחי אקלים של המשרד להגנת הסביבה</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • היכרות עם ניירות מדיניות חשובים בארץ ובעולם <u>קריאת חובה:</u> 1. התכנית הלאומית ליישום הסכם פריז. 2016. המשרד להגנת הסביבה. <u>קריאת רשות:</u> 1. הסכם פריז 2. על ההיסטוריה של COP - History of the Convention 3. כרונולוגיה - Conference of the Parties (COP) 	<p>המשבר הסביבתי – בין ניהול ומדיניות לבין פוליטיקה</p>	<p>מפגש 3 21.11</p>
<ul style="list-style-type: none"> • סדנת חיפוש עבודה פרואקטיבי • סדנת לינקדאין + צילומים • ייעוץ קריירה 	<p>יום קריירה</p>	<p>מפגש 4 5.12 (מפגש משולב של כל תוכניות ההתמחות)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • השתרשות התפיסה שלערים תפקיד משמעותי בתיקון העוולות הסביבתיות <u>קריאת חובה:</u> 1. Sofie Bouteligier. 2014. "A Networked Urban World: Empowering Cities to Tackle Environmental Challenges". In: Curtis Simon (ed) <i>The power of cities in international relations</i>. Routledge, New York, pp. 57–68. <u>קריאת רשות:</u> 1. Harriet Bulkeley. 2021. "Climate changed Urban Futures: Environmental Politics in the Anthropocene City," <i>Environmental Politics</i>, 30:1-2, 266-284. 	<p>ערים – מבעיה לפתרון</p>	<p>מפגש 5 19.12</p>
<ul style="list-style-type: none"> • הרצאת אורחת. <u>קריאת חובה:</u> 1. תמי גבריאל, ולרי ברכיה, גלית רז דרור, אראלה חזן-גנן, ענבר גורדון (עורכים). 2016. קיימות עירונית איך אפשר? מכון ירושלים למחקרי מדיניות. ע' 7-25 (תקציר+מבוא). <u>צפיית רשות:</u> 	<p>קיימות עירונית – איך אפשר?</p>	<p>מפגש 6 2.1</p>

1. צפייה בסרט, "[אגדה אורבנית](#)" של ניצן הורביץ
2. צפייה בשיחת הטד של חיימי לרנר: [A song of the city](#)

סמטר ב'

- קיימות עירונית כסוגייה פוליטית – הצורך להטמיע מלמטה
קריאת חובה:

1. Michael Bloomberg. 2015. "City Century: Why Municipalities Are the Key to Fighting Climate Change. *Foreign Affairs* 94: 116.
2. Patrick Le Galès. 2021. "The Rise of Local Politics: A Global Review," *Annual Review of Political Science* 24:345–63.
3. Nir Barak and Avner de Shalit. 2020. "Urbanizing political concepts for analyzing politics in the city". In *Research Handbook on International Law and Cities*, edited by Helmut Aust and Janne Nijman. Edward Elgar.

קריאת רשות:

1. James C. Scott. 1998. *Seeing Like a State: How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed*. New Haven: Yale University Press.
2. Warren Magnusson. 2011. *Politics of Urbanism: Seeing Like a City*. Oxon: Routledge.
3. Avner De-Shalit. 2003. "Philosophy Gone Urban: Reflections on Urban Restoration", *Journal of Social Philosophy* Vol. 34 No. 1. pp. 6-27.

מפגש 7
לחשוב כמו עיר
12.3

- הרצאת אורח/ת: קיימות עירונית כסוגייה פוליטית – הצורך להטמיע מלמעלה
קריאת חובה:
- יעודכן בהמשך

מפגש 8
לחשוב כמו מדינה
26.3

- קריאת התיגר של העיר – אוטונומיה עירונית – מרצה אורח ד"ר ניר ברק
קריאת חובה:

- Nir Barak and Nir Mualam. 2022. "How Do Cities Foster Autonomous Planning Practices despite Top-down Control?"

מפגש 9
אוטונומיה עירונית
9.4

<p>Cities 123 (April): 103576.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • הרצאת אורח/ת <u>קריאת חובה:</u> • ירדן מיכאלי. 2023. "המהפכה הבאה: ערים ברחבי העולם מתחילות להפוך את עצמן לג'ונגל", הארץ. 	<p>יוזמות עירוניות להתמודדות עם משבר האקלים: על מיטיגציה ואדפטציה בעיר</p>	<p>מפגש 10 30.4</p>
<ul style="list-style-type: none"> • רשתות עירוניות לטיפול במשבר הסביבתי והאקלימי <u>קריאת חובה:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Michele Acuto. 2016. "Give Cities a Seat at the Top Table." <i>Nature</i> 537 (7622): 611–13. <p style="text-align: center;"><u>קריאת רשות:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kirstin. Ljungkvist. 2014. 'The Global City: From Strategic Site to Global Actor', in Simon Curtis (ed.), <i>The Power of Cities in International Relations</i>. New York: Routledge, pp. 32-56. 2. Anna Kosovac, Kris Hartley, Michele Acuto, and Darcy Gunning. 2021. "City Leaders Go Abroad: A Survey of City Diplomacy in 47 Cities," <i>Urban Policy and Research</i> 39 (2): 127–42. 3. Simon Curtis and Michele Acuto. 2018. "The Foreign Policy of Cities," <i>The RUSI Journal</i> 163 (6): 8–17. 	<p>ערים בזירה הגלובלית</p>	<p>מפגש 11 21.5</p>
	<p>מפגש סיכום הקורס והכנה למטלה</p>	<p>מפגש 12 4.6</p>
	<p>מפגש מסכם משולב של כל תוכניות ההתמחות</p>	<p>מפגש 13 (מועד ייקבע בהמשך השנה)</p>

הערה: במהלך השנה ייתכנו שינויים בשיעורים העיוניים, בהתאם להתקדמות הקורס והזדמנויות לאירוח מרצים מומחים. כמו כן, רשימת הקריאה יכולה גם היא להשתנות מעט בהתאם לצרכים שיעלו במהלך השנה.